

Õiguskantsler

Andres Laisk
vallavanem
Saue Vallavalitsus
info@sauevald.ee

Teie 28.09.2016 nr 6-3/3255-2

Meie 18.11.2016 nr 7-8/160932/1604751

Isikute pöördumiste menetlemine

Lugupeetud vallavanem

Õiguskantsler uuris Saue Vallavalitsuse tegevust isikute pöördumiste menetlemisel 2015. aastal ja 2016. aasta esimesel poolaastal.

Hindamaks vallavalitsuse tegevuse õiguspärasust isikute pöördumiste menetlemisel, paluti vallavalitsuselt teavet ja selgitusi isikute pöördumiste menetlemise kohta.¹ Samuti paluti vallavalitsusel edastada valikuliselt isikute pöördumisi ja vallavalitsuse vastuskirju, mis puudutasid kohaliku omavalitsuse pädevust ja ülesandeid.

Tutvunud Saue Vallavalitsuselt laekunud teabe ja selgitustega ning analüüsinud õiguslikku regulatsiooni, leian, et **üldjuhul on vallavalitsus isikute pöördumiste menetlemisel järginud põhiõiguste ja –vabaduste tagamise põhimõtet ning hea halduse tava.**

Samas selgus, et vallavalitsusel on isikute taotluste lahendamisel olnud probleeme seaduses sätestatud tähtaegade järgimisega.² Samuti polnud osa haldusaktide vaidlustamisviiteid vormistatud korrektselt.³ Muu hulgas oli vaidlustamisviites jäetud märkimata kohane vaidluse kohtuväline lahendamise kord.⁴ Lisaks ei nähtunud vaideotsuste vaidlustamisviidetest, et vaide rahuldamata jätmise korral oleks isikul võimalik halduskohtus vaidlustada esialgset haldusakti (st haldusakti, mille kehtetuks tunnistamist nõuti vaidemenetluse korras, kuid vaideotsusega jäeti nõue osaliselt või täielikult rahuldamata).⁵

¹ Õiguskantsleri Kantselei 10.08.2016 teabe nõudmisele nr 7-8/160931/1603306 vastas Saue Vallavalitsus 29.09.2016 kirjaga nr 6-3/3255-2.

² K. A. 17.06.2015 puurkaevu/puuraugu asukoha kooskõlastamise taotluse lahendas vallavalitsus 04.08.2015 korraldusega nr 648; P. J. 04.02.2016 projekteerimistingimuste taotluse lahendas vallavalitsus 26.04.2016 korraldusega nr 307.

³ Saue Vallavalitsuse 05.04.2016 korraldus nr 264 seoses hoolekandeteenuse toetuse mittemaksmisega; Saue Vallavalitsuse 12.04.2016 korraldus nr 265 seoses sünnitoetuse mitteeraldamisega; Saue Vallavalitsuse 21.06.2016 korraldus nr 454 seoses koduse lapse toetuse mittemaksmisega.

⁴ Saue Vallavalitsuse 27.10.2015 korraldus nr 846 seoses kohanime määramisega.

⁵ Saue Vallavalitsuse 09.02.2016 korraldus (vaideotsus) nr 100 seoses elukohajärgse kooli määramisega; Saue Vallavalitsuse 08.03.2016 korraldus (vaideotsus) nr 187 seoses projekteerimistingimuste määramisega.

Seetõttu soovitan linnavalitsusel edaspidiselt:

- järgida seadustes sätestatud tähtaegasid;
- vormistada vaidlustamisviited korrektselt.

1. Seaduses sätestatud tähtajad

Haldusmenetluse teostamisel tuleb lähtuda eelkõige konkreetse asja keerukusest, tegutseda viivitamatult ning jäädes õigusaktides esitatud tähtaja raamesse.

[Ehitusseadustiku](#) (EhS) § 31 lg 2 kohustab projekteerimistingimusi andma 30 päeva jooksul taotluse esitamise päevast arvates (v.a avatud menetluse korraldamisel). Rajatava puurkaevu või –augu asukoha peab kohalik omavalitsus kooskõlastama või keelduma selle kooskõlastamisest kümne tööpäeva jooksul puurkaevu või –augu asukoha kooskõlastamise taotluse saamisest arvates (EhS § 124 lg 3).⁶

Kui menetlustähtajast pole võimalik objektiivsetel põhjustel kinni pidada, peab haldusorgan tegema viivitusega teatavaks haldusakti andmise või toimingute sooritamise tõenäolise aja ning näitama ettenähtud tähtajast mittekinnipidamise põhjuse ([haldusmenetluse seaduse](#) – HMS § 41).

2. Vaidlustamisviited

Haldusakt peab sisaldama viidet haldusakti vaidlustamise võimaluste, koha, tähtaja ja korra kohta (HMS § 57 lg 1). Vaidlustamisviite haldusaktis märkimine on üks haldusmenetluse üldpõhimõtetest, aga ka põhiseaduse §-st 15 tulenev nõue.⁷

Kui seadus ei sätesta eriregulatsiooni vaidmenetluse või muu kohtuvälise vaidluse lahendamise suhtes, tuleb haldusakti ja toimingute suhtes vaide esitamisel ja selle lahendamisel lähtuda haldusmenetluse seaduses toodud üldregulatsioonist. Sellisel juhul saab vallavalitsuse haldusakti või toimingute suhtes esitatud vaide lahendada vallavalitsus ise (HMS § 73 lg 2).

Sotsiaalteenuste ja –toetuste valdkonnas tehtavate otsustuste vaidlustamisviidete puhul tuleb lähtuda [sotsiaalhoolekande seaduse](#) §-s 146 sätestatud eriregulatsioonist. Kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest rahastatava sotsiaalteenuse, sotsiaaltoetuse, vältimatu sotsiaalabi või muu abi ning toimetulekutoetuse ja vajaduspõhise peretoetuse otsusega mittenõustumise korral on taotlejal õigus esitada vaie kohaliku omavalitsuse üksuse kaudu maavanemale.

Seega ei saa pidada korrektseks pidada sotsiaalteenuste ja –toetuste valdkonnas tehtavate otsustuste vaidlustamisviiteid osas, milles suunatakse haldusakti vaidlustamise õigust omavat isikut esitama vaie nii vallavalitsusele kui ka vallavalitsuse kaudu maavanemale.

Vaideotsuse vaidlustamisviide peab sisaldama korrektset selgitust halduskohtule kaebuse esitamise kohta (HMS § 86 lg 2). Edasikaebamise õigus on sätestatud HMS §-s 87. HMS § 87 lg 1 sätestab, et isikul, kelle vaie jäi rahuldamata või kelle õigusi vaidmenetluses rikuti, on õigus pöörduda halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud tingimustel ja korras kaebusega halduskohtusse. HMS § 87 lõike 2 järgi võib halduskohtule esitatavas kaebuses nõuda vaideotsuse tühistamist:

- 1) koos nõudega, mis jäeti vaideotsusega osaliselt või täielikult rahuldamata, või

⁶ Sama regulatsioon oli ka kuni 30.06.2015 kehtinud [veeseaduse](#) § 30 lõikes 4.

⁷ Vt RKHKm 09.05.2007 nr [3-3-1-23-07](#), p 13.

2) sõltumata käesoleva lõike punktis 1 nimetatud nõude esitamisest, kui vaideotsusega on isiku õigusi rikutud muul viisil kui vaide osaline või täielik rahuldamata jätmine.

Eelnev tähendab seda, et isik võib halduskohtus vaidlustada algset haldusakti, st haldusakti, mille kehtetuks tunnistamist ta nõudis vaidemenetluse korras, ja ühtlasi nõuda vaideotsuse tühistamist. Vaidlustatud haldusakti osas kaebuse rahuldamisel kuulub kohtus rahuldamisele ka vaideotsuse suhtes esitatud kaebus. Samuti võib isik esitada kaebuse üksnes vaideotsuse peale, kui see rikub tema õigusi, sõltumata vaide esemest.

Eriregulatsioon kohtuvälise vaidluse lahendamise osas on sätestatud veel kohanime määramise või kasutamise üle tekkinud vaidluste puhul. [Kohanimeseaduse](#) §-de 24-25 kohaselt saab selliseid vaidlusi kohtuväliselt lahendada kohanimenõukogu juures.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise